

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, 1664

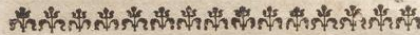
Qvæst. VI. An Personæ producentes reali prioritate procedentibus
præcedant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

4 Obiicies quartò, & contra conclusionem secundam: ergo nullum est prædicamentum relationis distinctum à prædicamentis rerum, quæ sunt fundamentum, & terminus relationis cuiusque. Nego consequentiam, vt in logica negabam. Satis enim est, si in prædicatione, vt quid diuersum à reliquis aliorum prædicamentorum concipiatur, vt diuersum prædicamentum constituat. Etenim prædicamenta pro diuersitate modi prædicandi generica diuiduntur. Sed in istas: Ergo poterit aliud prædicamentum pro denominationum extrinsecarum prædicatione constitui. v.g. dexteri. Nego consequentiam: quia denominationes extrinsecæ plures ad habere vel formaliter, vel reductiuè expectant, quia affines saltem modo prædicandi illius prædicamenti sunt: vel ad prædicamentum qualitatis, ad quod formæ extrinsecæ denominantes expectant, quæ alia intrinsecè denominant, atque in allato exemplo dexteri, ad vbi: dicit enim localem positionem dexterioritatis, & denominati. Neque tandem vlla inuenietur denominatio extrinseca, quæ in modo significandi ac prædicandi toto genere à prædicatione aliorum prædicamentorum differat, sicut differat relatio.

5 Denique relationum aliarum consortij, concordia, & societatis diuinarum Personarum meminere Petres. Nyssen. de Trinit. ad Eustachium ante, & post med. de different. essent. & hyposthaf. init. ac vers. & circa med. ac med. Basil. 15. de fide med. lib. vnicò de Spiritu S. cap. 18. circa med. cap. 16. fin. cap. 19. longè ab init. Cyril. Alex. 3. Dialogor. de Trinit. vers. med. & vers. finem, quas relationes ratione identitatis personarum in natura recognoscunt hi Patres: possunt autem, & ratione identitatis in affectu, & voluntate æque commodè recognosci. De earum verò realitate eodem modo philosophandum est, ac de relationibus similitudinis, & æqualitatis. Neque aliter philosophandum erit de relatione identitatis personarum in natura, siue circumfessione, & distinctione personarum ab inuicem.

QVÆSTIO VI.

An Personæ producentes reali prioritate procedentibus præcedant?

REALIS prioritas vnus respectu alterius potest esse loco, duratione, natura origine. Et quidem præcedentiam, siue prioritatem localem, vel durationis inter Personas diuinas Hæretici solum assignant, qui Filio, & Spiritui S. consubstantialitatem Patris negant. De naturæ verò prioritate stricta, quæ rigidæ causalitatis est, quæstio iam apud Catholicos esse nequit: cum inter Personas diuinas nomen causæ, & causalitatis locum habere non possit, vt diximus d. 2. q. 3. Solum igitur inquirimus de reali originis prioritate, quæ naturæ, & causalitatis prioritatem imitatur.

CERTAMEN I.

Doctorem sententia.

1 **S**Tho. 1. p. q. 36. art. 1. ad 4. q. 42. art. 3. in 1. d. 9. q. 2. art. 1. ad 12. q. 1. art. 1. & à 2. ad 1. in 3. d. 15. q. 4. art. 12. ad 2. De potent. q. 10. art. 1. ad 10. art. 1. corp. & contra error. Græcor. cap. 2. sub init. & cap. 3. constanter realem prioritatem originis, & naturæ in diuinis negat personis; licet realem originis ordinem inter eas admittat. Sequuntur Capreol. in 1. d. 29. q. vnic. art. 1. conclus. 4. Caiet. & Dominici reliqui ad q. 42. art. 3. vbi & noster

Molina. Valent. q. 17. pun. 4. Becan. cap. 8. diff. 3. ex antiquis Albert. 1. p. q. 41. m. 2. art. 1. ad 5. art. 3. fin. Alex. q. 46. m. 2. fin. S. Bonau. in 1. d. 20. art. 2. q. 1. & 2. Ricardus q. 3. & 4. Dur. d. 9. q. 2. d. 12. q. 1. n. 15. d. 20. q. 2. ad 1. Carthusian. d. 12. q. 2. d. 20. q. 2. Henric. 2. p. art. 52. q. 3. corp. Horum sententia sustineri eo sensu posset, vt prioritatem originis, seu naturæ rigide acceptæ negaret. Cum autem realem ordinem originis, seu naturæ inter personas diuinas admittat, & eum sensum excludit, & pugnantia inuoluit. Ordo quippè est habitudo plurium ad vnum primum in eo genere, in quo est: atqui per vos in personis est ordo realis ad vnum primum secundum originem: ergo, & secundum originem est habitudo realis ad vnum primum: ergo, & est realis prioritas, quæ simul negatur secundum originem.

2 Nec refert quod ait Dur. in d. 20. q. 2. circa fin. quod prioritas dicat excessum, posterioritas defectum. Tum, quia, si id obest prioritati, & ordini etiam, qui sine prioritate, & posterioritate esse non potest, obesse debet, contra ipsum. Tum, quia falsum est assumptum, vt contra Eunomium obseruat Basilius recitandus Cert. 2. n. 2. Sed certè nimia Patrum litteralis obseruantia Doctores hos in eam repugnantiam egit. Cum enim ordinem realem originis in diuinis personis admitti à Patribus recitandis cert. 2. viderent: atque, in super ab eisdem prioritatem mordicus omnem, & posterioritatem in personis negari, eo etiam sensu negari putabant, quo asseri ordinem videbant. Verum, cum prioritatem & posterioritatem negabant, de prioritate, & posterioritate durationis contra hæreticos loquebantur: tanto verò in eiusmodi errore odio, & conatu, vt omnem prioritatem, & posterioritatem realem inter personas diuinas videantur execrari; si sonus solum vocum, non autem mens, & occasio eas proferendi attendatur.

3 Ne tamen deinceps Patrum littera contra eorum mentem alios decipiat, vt ipsis contradicatio imponatur, atque ab aliis ipsorum autoritate incuratur; Patres, qui præfatæ hæresis odio tanto stomacho contra prioritatem, & posterioritatem realem loquuntur breuiter recenseo. Patres Concilij Nicæni lib. 2. post med. Athanas. in symbol. & q. 13. de natura Dei de comuni essentia Patris, & filij, & Spiritus S. circa med. 5. de Patre, & sequenti, Naz. orat. 37. de Spiritu Sancto 5. de Theolog. circa med. Basil. lib. de Spiritu S. ante med. Alexand. Alex. apud Epiphani. hæref. 69. pag. 2. Isidor. Pels. lib. 2. epist. 149. Ambros. 4. de fide ad Gratian. cap. 6. lib. 5. cap. 4. & 3. de Spiritu S. cap. 18. circa med. & 7. exhaner. cap. 7. med. & post med. pendens id ad Roman. 11. *Quis prior deus illi.* August. 3. contra Maximin. cap. 14. Chrysof. tom. 3. serm. de consubstantiali. Trinit. tom. 5. orat. 2. de Trinit. & serpente post med. ad id 1. Corinth. 12. *Divisiones gratiarum sunt idem autem spiritus.* orat. 9. de illo Abraham: *Pone manum tuam.* longè ab init. hom. 1. in Ioann. med. Theodoret. epitome diuinor. decretor. lib. 5. cap. 3. de Spiritu S. prope med.

4 Secunda sententia realem originis prioritatem, & posterioritatem in Personis diuinis admittit. Ita videtur meliora sapiens docuisse Henricus 2. p. art. 54. corp. post med. licet naturæ prioritatem, largè nimirum, eam appellet. Scotus in super in 1. d. 12. q. 2. d. 28. q. 1. § *Ad quæstionem* quodlibet. 4. art. 1. § *Contra ista arguitur.* Okam in 1. d. 9. q. 3. vbi Gabr. & Maior q. vnic. Marfil. in 1. d. 1. pag. 85. col. 2. Gregor. d. 9. q. 1. art. 2. concl. 2. ac Clemens Caiet. supra vbi Canar. Valq. d. 167. cap. 2. Soar. 4. de Trinit. cap. 15. Luis Torres d. 29. dub. 3. Marat. d. 56. Zunniga d. 17. dub. 4. Ruiz d. 105. sect. 4. & 5. Gaspar Hurtad. d. 9. dist. 2. § *Scotus verò.* atque omnes communiter Recentiores, quibus, & nos subscribimus non inuiti.

CERTAMEN II.

Nostra affirmatiua, & communis sententia autoritate probatur.

1 PRO communi sententia affirmatiua stat Naz. orat. 29. de dogmate, & constitut. Episcoporum. longè à med. Ita concurrens essentia Patris cum unigeniti generatione, qui ex ipsa est; non post ipsam; aut saltem sola principij cogitatione. id est ratione, vel formalitate orat. 35. 3. de Theolog. maioritatis nomine prioritatem originis, quæ sola catholicè potest intelligens, eam Patri sic concedit: Maior cause natura. Chrysof. hom. 1. de fide in Christo ex variis in Ioann. sub init. Prius quàm nasceretur unigenitus in suo genitore generandus manebat, non habens distantiam temporis. & tom. 5. hom. 9. de illo Abraham: Pone manum tuam longè ab init. Patrem nomino, non qui ordine temporis primus sit, sed ratione, & sententia. Siquidem ille unigeniti filij genitor existit. Siquidem radix ille est sancti illius fructus. Siquidem filius eternum lumen eterni luminis habet. Origen. hom. 2. in varios ad Ioann. 1. In principio erat verbum. Præcedit Pater verbum, non natura, id est nascendi tempore, sed causa, id est, quia principium, Audi ipsum filium dicentem Pater maior me est. Substantia eius causa est meæ substantiæ. Pater præcedit filium causaliter. Pseudo. Augustinus tom. 9. lib. de triplici habitaculo cap. 6. circa med. Tunc iustus manifestum erit quomodo Pater non præcessit Filium tempore, sed origine, nec Spiritum Sanctum.

2 Ricard. Victor. 5. de Trinit. cap. 7. med. de filij prioritate præ Spiritu S. Quod non potest esse prius temporaliter potest esse prius causaliter, & eo ipso naturaliter. lib. 6. cap. 7. sub init. Prius, & posterius hoc loco intelligi volumus non temporum successione, sed ordine naturæ. Ephren. Syrus. tom. 3. opusc. de sui reprehens. vers. med. Quod post filium Spiritum S. dicimus, id non temporis, sed personæ est significatiuam. Cui originis competit posterioritas. Quod argumentum continetur in patribus, qui Patrem primum, Filium secundum, tertium Spiritum S. nominant. August. q. 122. veter. & noui Testamenti finit: vultus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipso & c. ut primus gradus sit, ex quo sunt omnia, secundus, per quem omnia, tertius, in quo omnia. Dixerat autem paulo ante gradus causalitatis esse, seu originis his verbis: nihil planè differt in substantia, quia verus filius est; differt autem in causalitatis gradu. Tertul. contr. Prax. à cap. 2. præsertim 89. & 10. vocat Filium secundum, & secundum gradum; Spiritum tertium, & tertium gradum. Basil. de Spiritu S. cap. 18. fine: Nobis sufficit præscriptus ordo. Matth. 28. In nomine Patris & c. quem, qui confundit, non minus peccat, quam istorum impietas. Acrij, & sequacium, qui ex eo ordine filium, & Spiritum S. inferiores Patre colligebant.

3 Lib. item 3. contra Eunom. init. Quemadmodum filius ordine quidem à Patre secundus est, quoniam ab illo est; & dignitate, quoniam origo, & causa essendi Pater ipsi est; non autem inferioris, & posterioris naturæ; ita videlicet Spiritus S. si dignitate, & ordine secundus à Filio est. non tamen inferioris, & posterioris naturæ: ac infra: Spiritus S. dignitate quidem ordinis tertius. Athanas. epist. ad Serapion apud S. Thom. opusc. 1. cap. 2. init. Spiritus S. tertius est à Patre à Filio tamen est secundus. Ch. ylost. rom. 5. orat. de Trinit. & serpente sub med. Conuenientia illa, & quasi harmonia gloriæ, quæ Deo tribuenda est, non distubatur, cum pronominibus sanctæ Trinitatis, vel primum, vel secundum, vel tertium ponitur. Namque primum secundum, & tertium nullam naturæ diuine differentiam, sed Theologicæ doctrinæ institutionem quandam, quæ omni confusione vacet, declarat. Processiones, scilicet, quibus personarum distinctio, ac inconfusio necessaria conuincitur. Epiphani. hæres. 62. vers. med. Spiritus S. tertius nomen datur. repetit hæres. 74. vers. fin. col. 1. Anchor. lumenque tertium, vocat apud S. Thom. opusc. 7. contra error. Græcor. Tertiam verò personam, omnes August. 12. de Trinit. cap. 5. 10. de ciuit. Dei. cap. 4. med. ferm.

38. de temp. col. 3. Phæbad. lib. contra Arrian. circa fin. Ambros. in symbol. Apostolor. cap. 1. sine concludat Hilar. 12. de Trinit. col. 4. ante fin. sic rationem reddens Confessione communi secunda quidem ab auctore natiuitas est, quia ex Deo est. col. penult. ad Patrem: Dum ex te est secundus à te est.

4 Id ipsum significat Patres qui filium medium Spiritum S. extremum & terminum, vocant. Athanas. supra apud S. Thom. cap. 32. titulo 31. sub init. Sicut, qui caput catenæ trahit, medium, & aliam extremitatem trahit; sic & qui in Spiritum blasphemias, scilicet tertiam personam, & in Filium medium, & in Patrem extremum, id est principium, & apud catenæ terij, discreti, inconfusi ordinis diuini blasphemias. & ante med. S. spiritum Paracletum dicimus terminum beati, & super essentialis diuini ordinis, qui ineffabiliter terminum proprium suum in se sua hypostasi; sicut, & Pater tenet ipsius ordinis caput, & fontale principium imprincipiatum ipse: medium autem extremitatum ordinis veraciter tenet Filius. Ac inferius: Pater à se principio trini ordinis diuini per medium Filium genitum terminat ipsius ordinis finem naturali proprietate in tertio spirato Spiritu. Cyrill. lib. thesaur. apud S. Thom. proximè: Deus ergo ex Deo Filio Spiritus Sanctus est. Si enim Spiritus S. non esset à Filio non magis Spiritus Sanctus esset terminus Trinitatis, quam Filius. Nec ordo Trinitatis assimilaretur catenæ, sed magis triangulo. Agnoscit ergo Cyrillus naturalem vi processions, non arbitrariam prioritatem, & posterioritatem personarum Nyssen. lib. ad Ablab. Quod non tres Dij. circa fin. Patrem appellat primum, Filium medium, quid ni Spiritum S. extremum? Damascen. epist. med. Filium medium esse, ait, Patris, & Spiritus Sancti.

CERTAMEN III.

Theologica Patrum ratio nostris solum principis apta datur.

1 RATIO theologica à Patribus tacta perspicua est, quia ex Aristot. 5. met. cap. 11. textu 16. Priora, quedam secundum motum, id est productionem. quod enim propinquius primo mouenti, producenti, est, prius est, ut puer viro. in post prædicam. c. de modis prioris, inter priora numerat. Alterum enim, quod est causa, quouis modo, ut alterum sit, prius natura, non incongruè dici potest: & 1. poster. cap. 5. textu 14. agens de prioritate primorum principiorum scientiæ ait primum esse, per quod aliquid conuenit alteri, sed sibi non conuenit per alterum, sed ratione sui. at Pater, & primum producens est, cui ratione productionis propinquior Filius est, Spiritus verò remotior, qui ab utroque producitur. Secundò: Pater est realis causa largè accepta Filij, & utroque Spiritus Sancti: unde tertio filio conuenit realiter esse ratione Patris, & Spiritu S. ratione utriusque, non è contra: ergo triplici modo prioritatis Pater est prior re ipsa Filio, & utroque Spiritu Sancto. Confirmatur: quia è suis personalibus proprietatibus Pater re ipsa & est producens improductum, ante què non supponitur aliud producens: Filius verò productum, quod supponit Patrem, & producens suppositum ad Spiritum S. productum supponens Patrem, & filium, & improductens, post quem non est alius ab ipso productus (ut Patres citati, & alij reliqui, imò dogmata catholica docent) ergo re ipsa Pater sua proprietate personalis in linea producentis, & producti primus est: Filius secundus, & medius: Spiritus Sanctus tertius, & extremus.

2 Sed occurrit hic ardua difficultas in aliorum principis ex S. Thoma. Nulla persona potest esse realiter prior origine, quam alia ratione essentiæ, siue secundum essentiam solam, neque secundum relationem solam, quia relationes sunt simul natura, & cognitiones; neque secundum se totam, quia, ut tota persona sit debet esse relatio in tua, & communi opinione, personam constituens: atqui ubi primum est relatio producentis v. g. paternitas, simul natura est filiatu iuxta Aristot. &

Communem, ac veram Philosophiam: imò, si Paternitatis relatio non sit aggregatum ex fundamento, & termino, prius natura debet esse terminus: ergo tota persona produciens nequit esse prior natura, quam producta. Respondet Ruiz d. 103. lect. 5. n. 6. atque Hurtado supra §. vlt. Patrem esse priorem origine filio, non, vt Pater formaliter est sub expresso conceptu relationis, sed vt prima persona, & principium secundum est sub quo conceptu non est simul natura cum filio; licet sub alio relationis simul natura cum illo sit. Sed contra: quia prioritas originis, cum realis sit, independenter ab intellectus consideratione, & præcisione esse debet: ac proinde inter res, vt re ipsa sunt, debet reperi. Respondet Ruiz n. 11. intellectus nostri præcisionem non facere prioritatem, cum nihil reale adhibere rebus obiectis possit; sed ea prioritate reperta distinguere, ac designare, sub qua formalitate Personæ Patris conueniat: quemadmodum distinguit, ac designat formalitatem, sub qua Pater generet, nempe sub ratione intellectiui: item sub qua spiraret: nempe sub ratione volitiui: quia id obicit realitati generationis, & spirationis.

3. Contra tamen primò: quia aliud est assignare, sub qua ratione formali realis productio conueniat producti, aliud negare eandem realiter indiuisibilem entitatem realiter secundum aliquid sui operari, præcedere effectum, cum tamen realiter secundum aliam operetur realiter, atque præcedat. Primum est verum, atque allato exemplo probatum. Solum enim dicitur toti entitati productionem realiter conuenire ratione illius prædicati, ita, vt, si ab ea auferretur prædicatum eiusmodi, nec produceret tota, nec præcederet; non autem secundum alia prædicata, vel totam entitatem realiter non producere: quod est casus solutionis, & implicatorius. Afferitur quippe ad realem præcedentiam producentis, & producti præcisio, & diuisio formalitatum re ipsa indiuisibilem. Vnde inferitur rem eandem operari ac præcedere realiter, ac rursus non operari, neque præcedere realiter. Contra secundò: implicat rem realiter adæquatè, & conuertibiliter, esse realiter priorem, & posteriorem se ipsa in eodem ordine præcipue: sed si Paternitas idem sit realiter cum prima personalitate res adæquatè, & conuertibiliter eandem realiter erit prior, & posterior realiter se ipsa per se: cum prima personalitas sit realiter prior filio, & paternitas non sit prior, sed simul, vel posterior natura filio: ergo, vel neganda est identitas paternitatis cum prima persona, vel personalitate, vel prioritas realis originis primæ personæ ad filium, & sic de vtroque ad Spiritum Sanctum.

4. Distuli huc vsque ex d. 9. q. 1. à cert. 2. rigidam argumenti proximi efformationem: quia opportunior hæc illud virgendi sedes, vbi magis constitutionis personarum per relatiua absurditas ex hac difficultate se prodit. cui tamen in nostris principiis eiusmodi constitutionem per relatiua negantibus, imò neque realem identitatem adæquatam relationis singulæ cum persona singula admittentibus, vt constat ex d. 7. q. 3. cert. 1. n. 3. & cert. 2. n. 4. respondetur facile: ad principium produciens in diuinis relationem, neque formaliter, neque realiter expectandam esse: quare, licet Paternitas sit realiter posterior origine, in qua fundatur, Persona prima, quæ illam, ne realiter quidem claudit, re ipsa potest prior esse origine, & filio, atque vterque realiter prior Spiritu Sancto, et si, vt probabilius esse docuimus. d. 3. q. 3. processiones actiua, quæ illam fundant, nec sine termino esse possunt, cum producentibus identificentur. Hæc namque terminum è conceptu suo ponunt, non supponunt sicut relationes: quare, & pro priori originis è conceptu suo ad terminum esse possunt; secus relationes, quæ è conceptu suo sunt termino, quem supponunt posteriores.

CERTAMEN IV.

Alterius obiectionis occasione prioritas inter origines ipsas examinatur.

1. **O**ppones: prioritas hæc personarum producentium respectu procedentium ratione originis est: ergo prius debet ipsis originibus conuenire: atqui his non conuenit realiter: ergo neque personis Subsumptum probò. Quia generatio tam actiua, quam passiuua prior spiratione actiua non est realiter: quare neque spiratione passiuua in probabili opinione de identitate reali actiua, & passiuua processionis. Etenim actiua spiratio simul natura est, atque generatio passiuua, seu natiuitas filij: cum nihil aliud sit, quam volitio essentialis Patris, & filij: quare re ipsa vbi primum filius, eiusque natiuitas passiuua est, spiratio saltem actiua realiter est, & esse intelligitur, quin aliud naturæ instans expectetur. Respondetur primò concesso primo antecedenti negando consequens. Ecce ratione applicationis lignum calefit ab igne: & tamen prius applicatio non calefit aut ignitur. Item ratione albedinis paries dealbatur, nec tamen prius albedo dealbatur. Item actio, & passio creata physica communi opinione identificantur: quare nequit actiua prior realiter, quam passiuua esse. Id quod iuxta doctrinam probabilem eorum, qui processionem actiuam, & passiuam identificant inter se, & cum persona etiam producta certissimum, in processione quauis actiua respectu suæ passiuæ haberi debet. In casu verò obiectionis de comparatione vnius processionis respectu alterius aliter adhuc in nostra, & omnium opinionum philosophandum est.

2. Dico ergo in omni opinione generatio est spiratione realiter prior, siue actiua, siue passiuæ, quouis modo altera ad alteram comparatur. Est conclusio Valquez. 1. p. d. 168. cap. Valent. d. 2. q. 1. pun. 1. Ius Torres d. 29. Zúñiga d. 42. & partim Ruiz vbi proximè Hurtado d. 9. dif. 3. §. secundò existimamus. Quia Ruiz. lect. 2. concl. 2. si comparatur generatio passiuua cum actiua spiratione, imò & actiua generatio cum actiua spiratione putat nullam inter eas esse realem prioritatem, cui in comparatione vltima consentit Hurtado §. his ergo postis. In opinione probabili nuper memorata patet: quia generatio tam actiua, quam passiuua identificatur cum Patre, qui prior est filio: atqui spiratio siue actiua, siue passiuæ sumpta, identificatur realiter cum vtroque; at vnitas prior est realiter, quam duæ personæ. In opinione verò, quæ actiuam, & passiuam processionem identificat cum persona procedente, actiua, & passiuua generatio identificatur cum filio, spiratio verò vtraque cum Spiritu Sancto, qui est filio posterior: quare, & spiratio quouis modo sumpta posterior generatione quouis modo sumpta necessarò erit.

3. In antiquiori vero probabiliori, & nostra opinione, quæ processionem actiuam cum producentibus, passiuas verò cum procedentibus personis adnat, siue identificat. De actiua generatione, quæ identificatur cum Patre respectu spirationis passiuæ, quæ identificatur cum Patre respectu spirationis passiuæ, quæ identificatur cum Spiritu S. est prioritas realis manifesta. Item de generatione passiuua, quæ identificatur cum Spiritu S. De generatione passiuua respectu spirationis actiua constat: quia passiuua generatio identificatur cum persona filij: at spiratio actiua cum vtroque Patre, & filio: vnitas autem personæ prior natura re ipsa est, quam duæ personæ in genere causæ intrinsecæ materialis, licet altera ex eis ad vnitatem personæ filij supponatur origine prioris: ac proinde realis posterioritas originis expectanda vltimus ad spirationem actiuam non sit, quod nostrum Ruiz deceptit. De generatione verò actiua respectu spirationis actiua res est facilior: cum, quia generatio actiua identificatur cum persona Patris, spiratio

verò

Verò actiua cum hac, & persona filij simul, ac proinde stat prioritas unitatis ad qualitatem: deinde prioritas alia originis cum expectetur persona Filij Patre, & generatione filij origine posterior, vt sit Spiratio.

4 Obiciunt autem Hurtado, & Ruiz. vbi proximè. Spiratio actiua identificata cum Patre in hac opinione antiquiori, quam sequimur; atqui cum Patre etiam identificatur generatio actiua: ergò vtraque identificatur in Patre, & cum Patre: ergò neutra est prior, quàm altera realiter. Pater: quia idem nequit esse prior realiter seipso. Antecedens est falsum, imò errori proximum. Etenim: si Spiratio adæquate sumpta identificetur cum Patre, Pater solus spiraret, neque filius ad spirandum expectandus esset. Quod si id ineptè concederetur, duo essent spiratores, ex quibus plura contra catholicam doctrinam de processione Spiritus sancti deducerentur. Insuper his omisiss, datòque antecedenti, non tenet consequentia: nam licet prout est in Patre, Spiratio actiua posterior realiter origine non foret generatione actiua, tamen prout Spiratio esset in Filio, qui Patre posterior est, posterior etiam generatione actiua foret.

QVÆSTIO VII.

An diuina persona, se & alia aliis, seu per alios diligant, vel intelligant.

INTER Catholicos quæstio esse non potest, an personæ verbo, & Spiritu sancto intelligant, & ament, tanquam formis, aut principijs, vel conditionibus se ex parte principij tenentibus ad amandum, vel tanquam modis intelligendi, vel amandi, cum formaliter amor, aut intellectio formalis non sint, neque intellectio, aut amoris formalis modi, atque alter sit principio intelligendi expedito, alter verò principio expedito amandi origine posterior prorsus; alioqui filius Patris, qui essentia sua sapiens est, aliquomodo saltem principium foret vt August. post multam hac de re disputationem 6. de Trinit. cap. 1. & 2. & Ab. 7. cap. 1. fin. cap. 3. ac lib. 15. cap. 6. sub init. cap. 7. circa med. arguebat. Ad quæ loca se refert, 1. Retractat. cap. 26. post init. vbi retractat propositionem suam quæstionis 23. ex lib. octaginta trium: *Quod eam ipse, Pater, genuerit, qua sapiens dicitur sapientiam.* Solum ergò est quæstio an aliquo alio proprio sensu vtraque vel altera saltem propoficio præfixa vera esse possit, atque de similibus aliarum propositionum varietate.

CERTAMEN I.

Varij opinandi modi reiciuntur.

1 DVr. in 1. d. 6. q. 2. d. 10. q. 2. d. 27. qu. 3. disput. 31. qu. 1. ait nullò proprio sensu eas propositiones veras esse; sed solum accommodatione quadam, qua essentialis amor, & cognitio, siue sapientia eis tribuitur: etenim neutri amorem, vel sapientiam, productam adhuc, esse proprietate sua conuenit cum nec filius per intellectum, nec Spiritus per voluntatem procedat. Tria continet Durandi sententia. Primum eodem modo de vtraque propositione, quoad improprietatem Philosophandum esse: quod à veritate non omninò deuiat, neque à Gotsfredi Pictauiensis sententia, qui vtramque improprietatem censuit, id quod absolutè falsum esse ostendemus cert. 2. nec Spiritui sancto proprietate conuenire esse amorem productum, nec Filio sapientiam genitam esse, quod est contra Patres, ac te-

merarium, vt vidimus disput. 10. quæst. 2. & deinceps. Tertium ex quo pender secundum, nec Filium procedere per intellectum, nec Spiritum sanctum per voluntatem, æquè est temerarium, vt constat ex disputatione 3.

2 Simon Tornaciensis apud Scotum in 1. d. 32. q. 2. docet, *Pater, & filius diligunt Spiritu.* S. veram solum esse in sensu proprio, quatenus Spiritus sanctus, amoris quo producit, atque vterque diligit, signum est: quocirca eodem modo de altera propositione iudicaturus videtur: Cum filius sapientie essentialis, qua producit, æquè signum sit. Inde impugnaretur à pluribus, quæ diuersimodè de veritate propositionis: *Pater sapiens sapientia genita censent*, ac de illa admissa à Tornaciensi, ex qua & hæc eodem sensu admittenda est, videtur contra August. sed tamen exiguo fructu, vt cert. 2. patebit. Sic ergò Tornaciensem impugno quia sensu contra sensum Patrum in ea propositione, vt infra constabit. Secundò quia eodem modo agentia omnia suis quæque effectibus agere dicenda forent: cum effectus omnis actionis suæ signum sit, æquè, atque Spiritus sanctus processionis suæ per amorem; imò sensus proprius signum igne factionis est, quam tenuis notionalis suæ processionis.

3 Communis sententia in hac propositione: *Pater, & filius diligunt Spiritu sancto*: proprium, & verum sensum admittit; secus in illa: *Pater, seu persona sapiens sapientia genita.* Ita sanctus Thomas 1. part. quæst. 83. artic. 2. cum interpretibus qu. 9. de potent. artic. 9. ad 13. in 1. disp. 31. qu. 1. tribus articulis, Richardus, & Bonauent. artic. 1. duabus quæstionibus, Scot. q. 21. §. *Ad aliam quæstionem*, Argent. Capreol. & Maior. quæst. vnic. art. 1. Præposit. Aluifidor. & Etyd. approbati à Carthuf. q. 1. Okam. quæst. 2. vbi Gabr. artic. 2. conclus. 1. & Aureol. artic. 1. Marfil. 1. qu. 14. artic. 4. concl. 2. quæst. 33. art. 1. Henric. 2. part. art. 61. qu. 7. Vasq. 1. part. disp. 151. Soar. lib. 9. cap. 10. & lib. 11. cap. 3. Luiz Torres d. 21. dub. 1. Ruiz. disp. 74. à sect. 2. Martin. Perez disp. 17. sect. 4. Aloiz. tract. 4. disp. 9. sect. 7. Gasp. Hurtad. disp. 8. dif. 7. & Theologi reliqui; quod ad eò expressum in Aug. censuit Magister, vt disparitate ignorata, eius tamen autoritate fractus primam propositionem in sensu proprio admiserit; secundam reiecit citata disput. 32. cap. 2. verum in vnius propositionis ab alia discrimine nulli ferè ex tot Doctoribus cum alio conuenit. Plura vetustiorum referunt, refelluntque Albert. 1. p. quæst. 50. m. 1. qu. 3. incidenti Alex. q. 67. m. 3. art. 3. quæ recencere operosum atque inutile foret.

4 Eis igitur omisiss sanctus Thomas loco citato r. p. Caiet. & sui aiunt: agentia extra secus denominari denominatione actionis à termino, qui ab ea determinatè respicitur, sicut arbor florere dicitur floribus, quos, dum florescit producit: atque loquens verbis, quæ producit, dum loquitur, loqui dicitur. Cum ergò Spiritus sanctus determinatè respiciatur volitione notionali, qua producit, denominat meritò Patrem, & Filium qui ipsius principium sunt, diligentes ipso. Contra quia hac regula artifex ædificio ædificare, Paterque generare Filio, & vterque spirare Spiritu sancto, sensu proprio diceretur, siquidem hi omnes termini sunt, quos sua quaque actione determinatè respicit. Secundò: hac etiam ratione Pater saperet sapientia genita, quod hi refegunt. Tertio notionali amore, qua notionali, siue secundum, quod addit essentiali, & quo Spiritum sanctum determinatè respicit, non amatur in diuinis, sed solum essentiali, qua tali, vt patet, cum illud additum sit duplex personalitas Patris, & Filij; quare denominatio amandi non est actionis, qua determinatè respicientis Spiritum sanctum, quare, & doctrina regulæ falsa est, neque ad discrimen assignandum sufficiens, ac tandem ad intentum incongrua.

5 Vt primam impugnationem vitarent Vasq. Torres, & Hurtado limitant regulam ad actiones, quæ significantur non solum cum ordine ad terminum, sed cum